

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Bestuur, Economie en Middelen

DATUM	12-5-2020	REFERENTIE	Frédérique Zonneville
ONS NUMMER	820AA360	DOORKIESNUMMER	+316 1566 8249
NUMMER PS	2020BEM59	E-MAILADRES	frederique@investutrecht.com
BIJLAGE		PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp Statenbrief:
Bid Copernicus instituut

Voorgestelde behandeling:
Geheime brief ter kennisname

Geachte dames en heren,

Inleiding

Het European Centre for Medium Weather Forecast (ECMWF) is voornemens de werkzaamheden waarvoor ze gebruikmaken van Europese subsidies te verplaatsen vanuit Reading UK naar het Europese vasteland. De regio Utrecht zou hiervoor graag de nieuwe vestigingsplaats vormen en daarvoor een goed bid opstellen. Hierbij informeren we u over dit voornemen en het proces daar naar toe. Dit doen wij door middel van deze geheime statenbrief zodat het economische en financiële belang, om dit bod te winnen, hiermee worden beschermd. Daarnaast voorkomt dit onevenredige bevoordeling van of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden. Waarbij voorkomen wordt dat andere bid-inbrengers bevooroordeeld worden. Geheimhouding geldt zolang er geen nationaal bid is gekozen, naar verwachting is dit op 31 mei, of zoveel langer als de keuze later wordt gemaakt. Indien het bod van de regio Utrecht is geaccepteerd als nationaal bod, dan geldt de geheimhouding tot de ECMWF haar keuze voor vesting heeft gemaakt of zoveel eerder als dat duidelijk wordt dat het bod van de regio Utrecht definitief niet wordt geaccepteerd door het ECMWF (WOB Artikel 10 lid 2 b, de WOB artikel 10 lid 2).

Het ECMWF is gevestigd in Reading (UK). Het doel van het ECMWF is het ontwikkelen en exploiteren van een weermodel dat op wereldschaal weersverwachtingen berekent op de middellange termijn. Het ECMWF is een intergouvernementele organisatie van momenteel 22 "full member" lidstaten en 12 "Cooperating" lidstaten. Het KNMI vertegenwoordigt Nederland in de Council waarin alle lidstaten zijn vertegenwoordigd. Meer info over het ECMWF is te vinden op: <https://www.ecmwf.int/en/about>.

Het ECMWF is voornemens een gedeelte van zijn activiteiten af te stoten naar het Europese vasteland. Het gaat om het deel waarvoor het ECMWF uitvoerder is van EU-subsidie projecten. Dat betreft deels het Horizon 2020 R&D programma maar vooral de Copernicus diensten: Copernicus Atmosphere Monitoring Service (CAMS) en Copernicus Climate Change Service (C3S). Daarom spreken we van het Copernicus project c.q. het Copernicus Instituut.

Copernicus is het Aarde Observatie programma van de Europese Unie, dat de planeet en het milieu onderzoekt voor het welbevinden van de Europese burger. Het levert informatie op gebaseerd op satellietinformatie. ECMWF heeft een tender uitgeschreven waarop lidstaten zich kunnen inschrijven die interesse hebben om het Copernicus instituut te huisvesten. Er is vanuit diverse Europese landen belangstelling om dit instituut aan te

trekken. Onder andere Duitsland, Italië en Spanje hebben aangegeven een bid uit te brengen. Voor Nederland wil de Provincie Utrecht, gezamenlijk met de gemeente Utrecht, Utrecht Science Park, de universiteiten Utrecht en Wageningen en de provincie Gelderland, een regio bid uitbrengen. KNMI is als vertegenwoordiger in de council van ECMWF ook direct betrokken. KNMI treedt op als nationale partner, niet als regionale partner op dit moment in het proces.

Voorgeschiedenis

Eind oktober 2019 is door het Netherlands Foreign Investment Agency, mede namens het KNMI, de uitvraag gedaan aan verschillende regio's, welke regio's interesse hebben om een locatie te bieden aan het Copernicus instituut.

Op 24 maart 2020 heeft GS besloten dat ze een bid voor Copernicus in de regio Utrecht willen ondersteunen en gevraagd om ook Provinciale Staten in te lichten gezien de financieringslast die hierbij betrokken is. Voor 11 mei moeten we als regio Utrecht/Wageningen een eerste inhoudelijk bod richting KNMI en NFIA sturen, op basis waarvan zij een van de regio's zullen selecteren.

Essentie / samenvatting:

Samen met de gemeente Utrecht, Utrecht Science Park, de Universiteit Utrecht en de provincie Gelderland en Universiteit Wageningen wil de provincie een bidbook uitbrengen om het Copernicus Instituut te vestigen in Utrecht. Het instituut is nu nog gevestigd in Reading, maar moet worden verplaatst met het oog op de Brexit. Het is onmogelijk dat na de Brexit het met Europees geld gefinancierde Copernicus instituut nog in de UK gevestigd kan zijn. Het instituut, de werkzaamheden en het ecosysteem dat hieraan verbonden is, past goed binnen de Healthy Urban Living (HUL) propositie. De vestiging van het instituut in Utrecht Region levert 150-250 directe banen op. Een bid gezamenlijk met Wageningen is binnen Nederland absoluut het sterkste bid en kan internationaal ook meedoen. Aan dit bidbook zijn financiële consequenties voor alle genoemde partijen verbonden.

Argumenten

Copernicus is een waardevolle aanvulling op het kenniscluster in de regio Utrecht.

Het kenniscluster van de regio Utrecht, met de Universiteit Utrecht en het KNMI voorop, heeft een sterke inhoudelijke verbinding met de diensten van Copernicus. Het KNMI is gevestigd in de Bilt. Binnen Nederland werkt Universiteit Utrecht (UU) nauw samen met de Universiteit Wageningen (WUR) op dit terrein en beide universiteiten hebben kennis en onderzoek kwaliteiten waarmee ze elkaar aanvullen. Volgens de Shanghai ranking (onderzoek) bezetten de WUR & UU voor Nederland plaats 1 en 2 in Atmospheric science, Geography, Environmental science & Engineering, Earth Sciences, Agriculture en Public Administration. Wereldwijd staat UU/WUR in top 20.

Met de komst van het Copernicus instituut versterkt de positie van het bestaande cluster geowetenschappen en bovendien breidt het cluster zich uit met nieuwe activiteiten, bedrijven die naar de regio verhuizen en nieuwe bedrijven/spin offs die zich vestigen. Met betrekking tot klimaatverandering, circulaire economie en veiligheid kan de regio profiteren van de aantrekkingskracht en de data van Copernicus, waardoor regio Utrecht een nog grotere rol van betekenis kan spelen, landelijk en wereldwijd, op deze kennisgebieden.

Copernicus past goed bij de uitgangspunten van de REA

De diensten van het Copernicus instituut sluiten goed aan op de maatschappelijke opgaven die in de Regionale Economische Agenda (REA) geformuleerd zijn: toekomstgerichte leefomgeving, gezonde mensen en waardevolle digitalisering. Klimaat adaptatie, circulariteit, een gezonde en veilige leefomgeving, zijn onderwerpen die door het werk en de data van Copernicus worden ondersteund. De diensten van Copernicus passen binnen het Groen Gezond Slim profiel waar de regio nu al een aantal jaar succesvol aan bouwt.

Toekomstgerichte groei door Copernicus

Copernicus project	huidig	verwacht
Directe banen	150	250
Totale investering Copernicus (EU gelden ¹)	8,2 miljard	doorlopend
Opbrengst Copernicus P/jr	100 miljoen & 1000 banen ²	
Markt EU observatie aarde (OA)	970 miljoen (2017)	1,3 miljard (2022)
OA services sector in EU	460 bedrijven	
Groei OA services	+13% tov 2015	
Economische spin off Copernicus		16,2 – 21,3 miljard
Omzet bedrijven nav Copernicus	92,3 miljoen (2016)	

¹ Subsidie van de EU

² Datgene wat Copernicus uitbesteed en wat de bedrijven/spinn offs opleveren.

Omzet bedrijven Big data OA		27% per jaar
Bedrijven in incubatie Copernicus	140	
Regionale gebruikers Copernicus data	KNMI, RIVM en TNO. Sweco, DHV en Deltares. Weeronline, DTN/meteogroup. Heineken	Een brede groep aan bedrijven die de data van Copernicus inzetten voor eigen bedrijfsvoering.

Bovendien: Copernicus is toonaangevend in Europa. De vestiging van Copernicus kan het HUL-profiel van de regio Utrecht internationaal nog verder versterken.

Het instituut levert voor alle opleidingsniveaus banen op

Met de komst van Copernicus zijn 150 directe banen gemoeid, waarvan de verwachting is dat de meerderheid van de werknemers mee zullen verhuizen. Binnen het instituut zijn dit vooral banen op hoger kennis niveau en gericht op data en IT.

Met de komst van Copernicus zullen veel banen regionaal worden gecreëerd verwant aan het instituut. Denk hierbij aan ondersteunende en logistieke diensten, spin offs ontstaan door de gegenereerde kennis binnen Copernicus. Buiten dat is de verwachting dat Copernicus ook bedrijven aan gaat trekken die gebruik maken van de Copernicus data en aangehaakt willen zijn op het Utrechtse kenniscluster.

NB. Op dit moment in de economische conjunctuur is er sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Uit onderzoek blijkt dat de bevolkingsgroei in de regio de komende tientallen jaren groter is dan de groei van het aantal banen. Het aantrekken van een instituut met een duurzame en lange termijn aantrekkingskracht naar de regio zal zeker bijdragen aan het streven naar duurzame werkgelegenheid in de regio.

Een regionaal bid wordt breed gedragen

- Ministeries zijn betrokken, in ieder geval de ministeries van Infrastructuur & Waterstaat, EZK en Onderwijs & Wetenschap. Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) als onderdeel van Economische Zaken en Klimaat (EZK) coördineert het aanbod. Er zijn op dit moment op hoog ambtelijk niveau gesprekken gaande tussen de ministeries en met KNMI en NFIA. Ook de ministeries zullen zich moeten committeren aan een bid richting Copernicus. Het is inmiddels duidelijk dat het ministerie van I&W de trekker zal worden van het Copernicus bid.

- Voor het regionale bidbook komt er een gezamenlijk Universiteit Utrecht / Universiteit Wageningen bid met locatie van het instituut in Utrecht. De Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit Twente ondersteunen het Utrecht/Wageningen bid. Ook Groningen heeft zich gecommitteerd aan de combinatie Utrecht-Wageningen. Een regionaal bid is een blijk van de toegenomen samenwerking tussen overheden en kennisinstellingen. Die weg zijn we al ingeslagen met de oprichting van de Regionaal Ontwikkelings Maatschappij Regio Utrecht (ROM) en betaalt zich, als Copernicus zich gaat vestigen, dan ook echt uit.

Kanttekeningen

Het is nog niet zeker dat de regio Utrecht het nationale bid zal zijn voor Nederland. Ook de stad Rotterdam, in samenwerking met de Universiteit Delft en de spacecampus Noordwijk, zijn voornemens een bid uit te brengen.

Op inhoud zijn de papieren van de Universiteit Utrecht en Wageningen volgens ons gezamenlijk beter.

Aan het binnenhalen van Copernicus zijn financiële consequenties verbonden die nog niet zijn begroot.

De reden van geheimhouding is dat er verschillende regio's in Nederland een aanbieding willen doen en dat meerdere landen meedingen. Zodra duidelijk is welk land en regio het bid voor ECMWF heeft gewonnen, kunnen de stukken openbaar worden (december 2020). Tot die tijd zou het openbaar worden van het Utrechtse bid onze concurrentiepositie schaden.

Effecten op duurzaamheid

De komst van Copernicus zou zowel voor de werkgelegenheid als voor de leefomgeving veel positieve effecten kunnen hebben.

Als het instituut hier gevestigd wordt zullen in alle opleidingsgroepen nieuwe banen worden gecreëerd, daarnaast zal het bestaande cluster en de daaraan verbonden banen verder uitbreiden.

Een berekening leert dat de CO2-uitstoot van reizen tussen verschillende locaties van het instituut en Brussel, voor een locatie in Utrecht tot minder uitstoot leidt dan andere mogelijke Europese steden

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Het uitbrengen van de tender om het Copernicus instituut in Utrecht te huisvesten.

Het kenniscluster verstevigen op het gebied van aardwetenschappen, klimaatadaptatie, circulariteit

Financiële consequenties

In het geval van de Provincie Utrecht denken wij op dit moment aan een bijdrage van eenmalig € 2 miljoen.

Mogelijk is hiervan ongeveer € 0,9 miljoen te dekken uit de reserve cofinancieringsfonds. Er loopt echter nog een bezwaarprocedure over een subsidieaanvraag waardoor mogelijk de € 0,9 miljoen niet of nog niet kunnen vrijvallen. Voor de tweede miljoen euro is binnen het programma economie sowieso geen dekking. Over een eventueel voorstel voor eenmalige bijdrage moeten GS nog besluiten, dit zou dan definitief moeten gebeuren ten tijde van de besluitvorming over de kadernota.

Een regionaal aanbod kan alleen werken als alle genoemde regiopartijen bijdragen.

- bijdrage Universiteit Utrecht

De Universiteit Utrecht is bereid om een miljoenen investering te doen om tijdelijke huisvesting mogelijk te maken en een bouwlocatie op het Utrecht Science Park gereed te maken waar een pand kan worden gebouwd dat voldoet aan de eisen van Copernicus. Deze toezegging is afhankelijk van de bijdragen van andere regionale partners zoals gemeente Utrecht en de provincie Utrecht. Het CvB van de UU heeft besloten om € 8.650.000 bij te dragen aan de huisvesting Copernicus.

- bijdrage Gemeente Utrecht

De gemeente Utrecht zal garant staan voor 150 beschikbare plaatsen op de International School Utrecht, zodat wordt voldaan aan het vereiste dat werknemers met hun eventuele gezin de overstap kunnen maken. Daarnaast heeft het college van B&W van de gemeente Utrecht besloten om de gevraagde financiering voor hospitality (begeleiding door het International Welcome Centre, informatiesessies in Reading voor de werknemers enz.) voor haar rekening te nemen. Deze bijdrage wordt begroot op € 500.000.

NB. Alle genoemde bijdragen van zowel UU, gemeente Utrecht als de provincie zijn toezeggingen onder voorbehoud van finale instemming door respectievelijk de medezeggenschapsraad van de UU, Gemeenteraad en Provinciale Staten.

Indien er wordt gekozen voor een andere regio in Nederland, dan zullen er geen financiële consequenties voor de regio Utrecht aan de komst van het Copernicus verbonden zijn.

Vervolgprocedure/voortgang

1. Nederland moet voor eind mei bij ECMWF aangeven of er een bid wordt uitgebracht.

Het Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) (waar Utrecht Region/Invest Utrecht de regionale partner van is), zal dit namens Nederland doen.

Bij het bid zal een verklaring moeten worden afgegeven vanuit de nationale overheid waarmee de onderstaande eisen worden gehonoreerd.

In de week van 25 mei zal door NFIA en KNMI worden bepaald, op basis van de voorliggende aanbiedingen, welke kennisinstellingen en regio namens Nederland het formele bid mogen inbrengen. Ondanks dat de kans bestaat dat we afvallen bij ofwel bij het selecteren van het Nederlandse bid of bij het selecteren van de uiteindelijke vestigingsplaats, dient de regio het bid wel gestand te kunnen doen bij een uiteindelijke selectie. Er is nu geen dekking voor een eenmalige bijdrage aan een aanbod, de integrale afweging van financiële middelen en ambities pas plaatsvindt begin mei en Provinciale Staten (PS) hier op zijn vroegst in juli over kan besluiten.

Omdat we echter op 11 mei een regionale aanbieding willen doen, is het voorstel het bestuurlijk commitment uit te spreken en ons hard te maken voor een eenmalige bijdrage, maar dit altijd te doen onder de voorwaarden dat andere partners financieel bijdragen en onder het voorbehoud van goedkeuring van PS.

2. Uiterlijk 10 september zal er een definitief bid van lidstaten moeten worden gestuurd aan ECMWF. Dan moet het definitieve Nederlandse bid ingeleverd worden en zullen alle details uitgewerkt zijn. Op dat moment heeft de Staten al een besluit genomen over de Kadernota en weten we of GS haar eventueel bod gestand kan doen.

3. De finale besluitvorming voor de locatie vindt op 9 december plaats.

4. De verhuizing van Copernicus zal in fases gaan plaatsvinden, startend halverwege 2021.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten

We vragen u kennis te nemen van dit proces en de stappen die we nemen om Copernicus in de regio te verwelkomen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,
De secretaris,